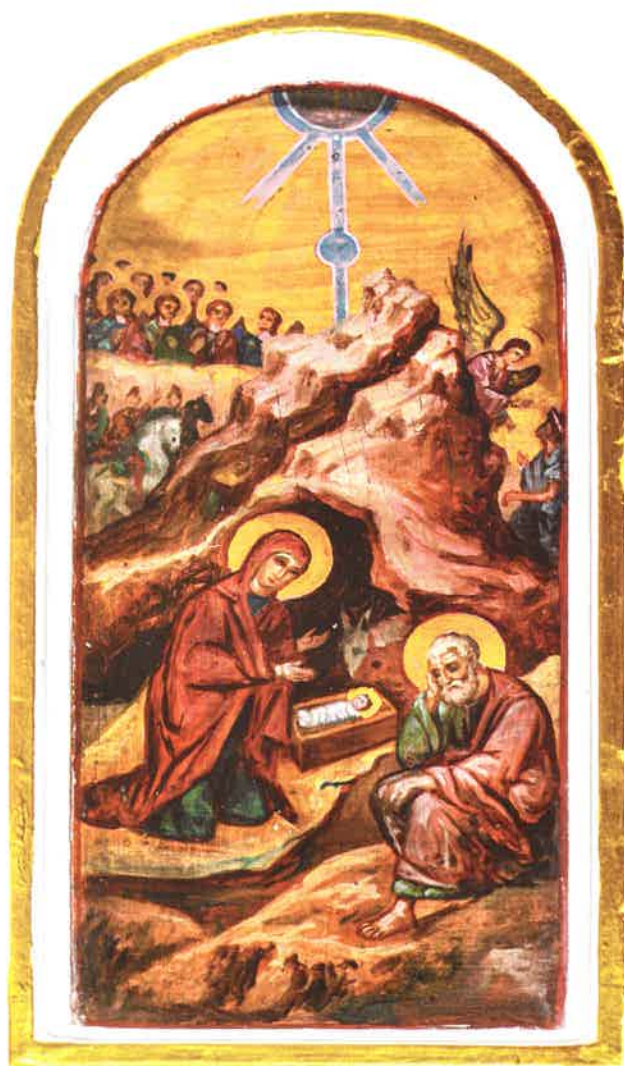

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

«Χριστός ἐτέχθη ἐκ τῆς Παρθένου»
(Τέμπλον Ἱ.Ν. Παναγίας Τρουλωτῆς)

Τεύχος 79ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΛΙΜΝΗΓΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ
ΧΙΟΣ

«Άμες δέ γ' ἐσσόμεθα πολλῶ κάρρονες». (11.11.2024)

Ἐκδήλωση τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων διά τό ὀλοκαύτωμα τῶν Ψαρῶν
καί τόν Κ. Κανάρη. (Αἴθουσα Γερουσίας 13.11.2024)

Αριθμ. Πρωτ. 870

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ
ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ-
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

***

Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι καί τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Ἄνωθεν εὐδοκία ἐφθάσαμεν καί ἐφέτος εἰς τήν πανέορτον ἡμέραν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τήν γῆν καί συναναστραφέντος ἡμῖν «δι' ἄφατον φιλανθρωπίαν». Τιμῶμεν ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις καί ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τό μέγα μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως, τό «πάντων καινῶν καινότατον, τό μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον»^[1], διὰ τοῦ ὁποίου διανοίγεται εἰς τόν ἄνθρωπον ἡ ὁδός τῆς κατά χάριν θεώσεως καί ἀνακαινίζεται ἡ σύμπασα κτίσις. Τά Χριστούγεννα δέν εἶναι βίωσις συναισθηματισμῶν, οἱ ὁποῖοι «γρήγορα ἔρχονται καί ἀκόμη ταχύτερα παρέρχονται». Εἶναι ὑπαρξιακή μετοχή εἰς τό ὄλον γεγονός τῆς Θείας Οἰκονομίας. Καθώς μαρτυρεῖ ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος^[2], ἡ ἡγεσία τοῦ κόσμου ἠθέλησεν ἐξ ἀρχῆς νά ἀφανίσῃ τό Θεῖον Βρέφος. Διά τούς πιστούς, ὁμοῦ μέ τό «Χριστός γεννᾶται» τῆς ἐορτῆς τῆς Σαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ Πατρός καί τούς πενθίμους κώδωνας τοῦ Πάθους, συνηχεῖ πάντοτε τό «Χριστός Ἀνέστη», τό εὐάγγελον μήνυμα τῆς νίκης κατά τοῦ θανάτου καί τῆς προσδοκίας τῆς κοινῆς ἀναστάσεως.

Τό «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καί ἐπί γῆς εἰρήνη» ἀκούεται καί πάλιν εἰς ἓνα πλήρη βιαιοτήτων, κοινωνικῆς ἀδικίας καί καταρρακώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας κόσμον. Ἡ ἐκπληκτική πρόοδος τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας δέν φθάνει

εις τό βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε περισσότερο ἀπό αὐτό πού δύναται νά συλλάβῃ ἢ ἐπιστήμῃ καί ἀπό αὐτό εἰς τό ὅποῖον ἀποβλέπει ἢ πρόοδος τῆς τεχνολογίας. Δέν γεφυρώνεται ἐπιστημονικῶς τό χάσμα μεταξύ οὐρανοῦ καί γῆς εἰς τό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου.

Σήμερον ἡχεῖ ὁ λόγος περί τοῦ «μετανθρώπου» καί ἐγκωμιάζεται ἡ τεχνητή νοημοσύνη. Βεβαίως, τό ὄνειρον ἑνός «ὑπερανθρώπου» δέν εἶναι καινοφανές. Ἡ ἰδέα τοῦ «μετανθρώπου» στηρίζεται εἰς τήν τεχνολογικήν πρόοδον καί εἰς τόν ἔξοπλισμόν του μέ πρωτοφανῆ εἰς τήν ἀνθρωπίνην ἐμπειρίαν καί ἱστορίαν μέσα, διά τῶν ὁποίων θά δυνηθῇ νά ὑπερβῇ τό μέχρι σήμερον ἰσχύον ἀνθρώπινον μέτρον. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι τεchnοφοβική. Προσεγγίζει τήν ἐπιστημονικήν γνώσιν ὡς «θεόσδοτον δῶρον εἰς τόν ἄνθρωπον», χωρίς ὁμως νά ἀγνοῇ ἢ νά ἀποσιωπᾶ τούς κινδύνους τοῦ ἐπιστημονισμοῦ. Εἰς τήν Ἐγκύκλιον τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη, 2016), τονίζεται ἡ συμβολή τοῦ Χριστιανισμοῦ καί «εἰς τήν ὑγιά ἀνάπτυξιν τοῦ θύραθεν πολιτισμοῦ», ἀφοῦ ὁ Θεός «ἔθεσε τόν ἄνθρωπον οἰκονόμον τῆς θείας δημιουργίας καί συνεργόν Αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ». Ἐν συνεχείᾳ, σημειοῦται μετ' ἐμφάσεως: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἔναντι τοῦ συγχρόνου 'ἀνθρωποθεοῦ', προβάλλει τόν 'Θεάνθρωπον' ὡς ἔσχατον μέτρον πάντων: 'Οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα λέγομεν, ἀλλά Θεόν ἐνανθρωπήσαντα' (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Γ', 2 PG 94, 988)»¹³¹.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τό κρίσιμον ἐρώτημα, πῶς ἄχρι τῆς ἐσχάτης «ὀγδόης ἡμέρας», μέ τόν τιτανισμόν καί τόν προμηθεϊσμόν τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ, τῶν μετεξελίξεων καί τῶν μεταπτώσεών του, ἐν μέσῳ ἀνθρωποθεϊστικῶν μετανθρωπισμῶν ἢ ὑπερανθρωπισμῶν, θά διασωθῇ ὁ «πολιτισμός τοῦ προσώπου», ὁ σεβασμός τῆς ἱερότητος καί ἡ ἀνάδειξις τῆς ωραιότητός του, ἐδόθη ἅπαξ καί διά παντός ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θεανθρωπινότητος. Ὁ Θεός Λόγος ἐγένετο σὰρξ, ἡ «ἀλήθεια ἦλθε» καί «παρέδραμεν ἡ σκιά. Εἰς τό διηνεκές τό ἀληθεύειν διά τόν ἄνθρωπον θά συνδέεται μέ τήν σχέσιν του μέ τόν Θεόν, ὡς ἀπάντησις εἰς τήν κάθοδον τοῦ Θεοῦ πρός αὐτόν καί ὡς ἀναμονή καί ὑπάντησις τοῦ ἐρχομένου Κυρίου τῆς δόξης.

Ἡ ζωσα αὐτῆ πίστις στηρίζει τόν ἀγῶνα τοῦ ἀνθρώπου νά ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀντιφάσεις καί τὰς προκλήσεις τοῦ ἐπιγείου βίου του, εἰς τήν «ἐπ' ἄρτω» ζωὴν^[4], εἰς τήν ἐπιβίωσιν καί τήν κοινωνικήν καί πολιτισμικήν ἀνάπτυξιν. Τίποτε ὅμως εἰς τήν ζωὴν μας δέν εὐδοκμεῖ ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τόν Θεόν, μέ ὀρίζοντα τήν «πληρότητα ζωῆς, τήν πληρότητα χαρᾶς καί τήν πληρότητα γνώσεως» τῆς Βασιλείας Του^[5].

Τά Χριστούγεννα εἶναι εὐκαιρία διὰ νά συνειδητοποιήσωμεν τό μυστήριον τῆς ἐλευθερίας τοῦ Θεοῦ καί τό μέγα θαῦμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστός κρούει τήν θύραν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ὅμως μόνον ὁ ἴδιος ὁ ἐλευθερία τετιμημένος ἀνθρωπος δύναται νά τήν ἀνοιξῆ. «Ἀσφαλῶς, χωρίς Αὐτόν, χωρίς τόν Χριστόν», γράφει ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, «ὁ ἀνθρωπος δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτε. Κι ὅμως, ὑπάρχει κάτι πού μόνο ἀπό τόν ἀνθρωπο μπορεῖ νά γίνει – τό νά ἀνταποκριθῆ στήν κλήση τοῦ Θεοῦ καί νά 'δεχθῆ' τόν Χριστόν»^[6].

Διὰ τοῦ «Ναί» εἰς τήν ἄνωθεν κλήσιν ὁ Χριστός ἀποκαλύπτεται ὡς «τό φῶς τό ἀληθινόν»^[7], ὡς «ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή»^[8], ὡς ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἔσχατα ἐρωτήματα καί τὰς ἀναζητήσεις τοῦ νοός, εἰς τούς καρδιακοὺς πόθους καί τὰς ἐλπίδας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί εἰς τό πόθεν καί πρὸς τί τῆς δημιουργίας. Εἰς τόν Χριστόν ἀνήκομεν, ἐν Αὐτῷ εἶναι ἠνωμένα τά πάντα. Ὁ Χριστός εἶναι «τό Α καί τό Ω, ὁ πρῶτος καί ὁ ἔσχατος, ἀρχή καί τέλος»^[9]. Ἐν τῇ ἐκουσίᾳ σαρκώσει Του «δι' ἡμᾶς τούς ἀνθρώπους καί διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν», ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος «οὐκ ἀνθρώπων ᾤκησεν ἕνα, ἀλλ' ἀνθρώπου φύσιν τῇ ἑαυτοῦ περιέθηκεν ὑποστάσει»^[10], θεμελιώσας τοιοῦτοτρόπως τόν κοινόν αἰώνιον προορισμόν καί τήν ἐνότητα τῆς ἀνθρωπότητος. Δέν ἀπελευθερώνει ἕνα λαόν, ἀλλά σύμπαν τό γένος τῶν ἀνθρώπων, δέν τέμνει σωστικῶς μόνον τήν ἱστορίαν, ἀλλά καινοποιεῖ τήν κτίσιν πάσαν. Ὁμοῦ μετά τῆς ἱστορίας, ἰσχύει καί διὰ τά σύμπαντα ὀριστικῶς καί καθοριστικῶς τό «πρὸ Χριστοῦ» καί τό «μετά Χριστόν». Καθ' ὄλην τήν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ ἱστορίᾳ καί δι' αὐτῆς πρὸς τὰ Ἐσχατα, πρὸς τήν ἀνέσπερον ἡμέραν τῆς ἐπουρανίου Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πορείαν τῆς, ἡ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας, ἐπιτελοῦσα τό ἁγιαστικόν καί

πνευματικόν αὐτῆς ἔργον «ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς».

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Κλίνοντες εὐσεβοφρόνας τό γόνυ ἐνώπιον τῆς βρεφοκρατοῦσης Θεομήτορος καί προσκυνοῦντες ἐν ταπεινώσει τόν τήν ἡμετέραν μορφήν ἀναλαμβάντα «ἐν ἀρχῇ Λόγον», εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν εὐλογημένον Ἅγιον Δωδεκαήμερον, αἴσιον δέ, ὑγιερόν, εἰρηνικόν, εὐκαρπον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, πλήρη πνευματικῆς εὐφροσύνης καί θείων δωρημάτων τόν νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, κατά τόν ὁποῖον σύμπας ὁ χριστιανικός κόσμος συνεορτάζει καί τιμᾷ τήν 1700ῆν ἐπέτειον τῆς Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Χριστούγεννα 2024

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

-
1. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδόσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 984.
  2. Ματθ. α΄, 18 – β΄, 1-23.
  3. *Εγκύκλιος*, § 10.
  4. Βλ. Ματθ. δ΄, 4.
  5. Ἀλεξάνδρου Σμέμαν, *Πιστεύω*, ἐκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1991, σ. 129.
  6. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Δημιουργία καί ἀπολύτρωση*, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 17.
  7. Ἰωάν. α΄, 9.
  8. Ἰωάν. ιδ΄, 6.
  9. Ἀποκ. κβ΄, 13.
  10. Νικολάου Καβάσιλα, *Ἐπτὰ ἀνέκδοτοι λόγοι*, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 108.

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ
ΑΡ. 79

Πρός
Τόν Ἱερόν Κλήρον
καί τόν εὐσεβῆ λαόν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως

«Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν» (Ἡσαΐου 9,6).

Ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας, ἀνελθών μετὰ τῶν τανυπτέρων τῆς θεοπνευστίας περυύγων εἰς αἰθερίους καί οὐρανοβάμονας ἐκστάσεις, προσαντετένισε μετὰ παγκοσμίου ἐκπλήξεως εἰς τό ἀχανές τήν θείαν βουλήν καί οἱ ὑψιπετεῖς καί μεγαλορρήμονες προφητικοί λόγοι καί αἱ ἀκατάληπτοι προρρήσεις του ἐξεπληρώθησαν τελείως ἐν τῷ Θείῳ Βρέφει τῆς Βηθλεέμ. Αἱ προφητεῖαι τοῦ Ἡσαΐου ἀναγινωσκόμεναι περιλούουν τήν καρδίαν διά ρευμάτων συγκινήσεων φρίκης καί ὑψίστης μεγαλοπρεπειάς, καί ἐκεῖνο, τό ὁποῖον ὑπερνέφελος εἶδεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς σκοπίας τῆς θεοπνευστίας τετελεσμένον, ἐξεπληρώθη διά μέσου τοῦ ὠκεανοῦ τῶν αἰώνων, οἱ ὁποῖοι ὡς μυστηριώδη παραπετάσματα ἤρθησαν καί ἀπεκαλύφθη ἐπί σκηνης εἰς τά ὄμματά μας τόσον ἐξαισία ἢ Παρθένος τῆς Ναζαρέτ, ἡ ὁποία, κατά τήν θεοφωνίαν τοῦ Ἡσαΐου, «ἐν γαστρί λήψεται καί τέξεται υἱόν, καί καλέσει τό ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστι μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»!

Τοιοιτοτρόπως, λοιπόν, μεγαλοφώνως ὑπό τῶν προφητῶν προλαληθεῖς, ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ὁ πρό αἰώνων ὑπάρχων Θεός καί εὐθύς ὁ τῶν Χερουβεὶμ θεῖος χορός ἐναρμόνιον ἐτόνισεν ἄσμα πρὸς δόξαν τοῦ προαιωνίου Θεοῦ, καί πρὸς τούς ἀγραυλοῦντας ποιμένας ἐν μέσῳ βελασμάτων ἀφθόνων προβάτων φωτολαμπῆς μετέδωκε τήν πανευφρόσυνον εἶδησιν «Δόξα ἐν ὑψίστοις...».

Ἐν μέσῳ σκότους καί ζόφου χειμερίων νυκτῶν πλάνης καί ἠθικῆς κακοδαιμονίας, ὅποτε αἱ παχυλώτεραι καί γελοιωδέστεραι δεισιδαιμονίαι περιεκύκλουν τόν ἄνθρωπον καί ἐκάλυπτον ὅλην τήν γῆν, ὅποτε ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα ἔζη βίον ἡδονικόν καί κτηνώδη, δουλεύουσα εἰς τά πάθη τοῦ σώματος, ὅποτε ἐτύφλωτε νοερῶς καί ἐσήπετο ὁλονέν ἠθικῶς, καί ὅποτε ἡ ἀνθρωπότης ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον μόνη νά ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἐσχάτης διαφθορᾶς, εἰς τήν ὁποίαν κατέπεσεν, ἐγένετο ἡ ἀναγκαία θεία ἐπέμβασις, πρὸς ἠθικήν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνθρώπου, κατήλθεν εἰς τόν κόσμον ἡ διάπυρος ζωογόνος φλόξ τῆς Θείας Ἀγαθωσύνης, ἐκπορευθεῖσα ἀπό τοῦ κέντρου τοῦ Αἰωνίου Ἀγαθοῦ καί τῆς Αἰωνίου Σοφίας, καί οὐρανόπεμπτος πλήρης γλυκέων ἐλπίδων ἐσαρκώθη εἰς γήινον ὑπόστασιν καί ἐγένετο ἄνθρωπος τό δεύτερον πρόσωπον τῆς Ζωοποιοῦ καί Ἀδιαιρέτου Τριάδος, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ καί Θεός! «Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν» τῆς Βηθλεέμ τό ἄσημον καί ὑψιστον Τέκνον, ἐγκλείον ἐν Ἐαυτῷ τῆς ἀπειρου Ἀληθείας καί τῆς Σοφίας καί τῆς φωτοβόλου Θεότητος τό ἄπειρον καί ἀτελεύτητον χάος.

Ὅποῖον καί ὑλικόν μυστήριον ἀκαταληπτότατον καί γλυκύτερον! Ἡ αἰωνιότης τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἄπειρος οὐσία αὐτοῦ εἶναι ἰλιγγιώδης καί ἀκατανόητος! Καί ὁμως, καθὼς προανήγγειλαν οἱ προφήται καί τῶν ἐθνῶν ἀπάντων οἱ γραφῶδεις καί παλαίφατοι χρησμοί, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐγένετο ἄνθρωπος ἡ ἀχρόνως ἐκ τοῦ ἀχρόνου Πατρός Γέννησις τοῦ Δευτέρου Προσώπου τῆς συνυπάρξεως τῶν Τριάων Ἀσωμάτων Τελείων! Ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας, ἀπό τῆς μεγάλης ρίζης τοῦ Ἰεσσαί, ἐξῆλθεν τό προαιώνιον ἄνθος καί ἐφύη ὁ εὐρωστος καί εὐχυμος κλάδος, πυργωθεῖς ἀειθαλῶς εἰς δένδρον παγκόσμιον, ὑπό τό ὁποῖον κεκοπιακυῖα καί στένουσα ἐκ τοῦ ἀλγεινοῦ φόρτου τῆς ἁμαρτίας εὐγνωμόνως κατεσκήνωσε ἡ τλήμων ἀνθρωπότης.

Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ἐγένετο καί Υἱός τῆς Παρθένου Μαρίας καί ἐφώτισε καί κατέθελξε τόν κόσμον διά θεϊκῶν λαμπηδόνων Σοφίας ὑψίστης καί ἠθικοῦ μεγαλείου!

Ὡς θεῖος λαμπτήρ φωτοβόλος προσεῖλκυσε τῆς ἀνθρωπότητος τά τυφλώττοντα ὄμματα καί ὡς θεῖον πῦρ ζωογόνον διεθέρμανε τάς καρδίας πρὸς πόθους ὑψηλοῦς καί ἀγνοῦς.

-ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ-

Εἰς τό θαῦμα τῆς κενώσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου ἀποτυποῦνται ἡ ἀπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερβαίνουσα «πάντα νοῦν», ἡ θεία ἀγαπωσύνη, τό δι' ἡμᾶς μέγα αἶνιγμα, τό «ἄφραστον θαῦμα» ἀπροσμέτρητον ὑπό τῆς πτωχῆς διανοίας ἡμῶν. Αὐτό εἶναι τό κέντρον, εἰς τό ὅποιον συγκλίνουν καί συνταιριάζονται ἀντιθέσεις θεῖαι καί ἀνθρώπιναι: ἡ ταπείνωσις εἰς τήν δόξαν, ὁ πόνος εἰς τήν χαράν, ὁ θάνατος εἰς τήν ζωήν!

Χριστιανοί μου!

Ἡ Θεία Ἐνανθρώπησις εἶναι γεγονός πραγματικόν καί ἀναντίρρητον. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν», «ᾤφθη ἐπί τῆς γῆς, τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη». Ἡ ἀπειροσόφος λυτρωτική βουλή τοῦ Θεοῦ, τό σχέδιον τῆς «Θείας περὶ τόν ἄνθρωπον Οἰκονομίας», τό «ἀποκεκρυμμένον καί σεσιγημένον» μυστήριον ὑποστασιοποιεῖται εἰς τόν καθαρῶτατον ναόν τοῦ Κυρίου, τό «ἱερόν θησαύρισμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ», γίνεται γεγονός ἱστορικόν.

Ἡ ἱστορία δέχεται ἐντός τῆς τό ὑπεριστορικόν καί αἰώνιον, μεταχαλκεύεται εἰς τούς αἰωνίους ρυθμούς τοῦ Θεοῦ. Ἐλάχιστα κατανοοῦμεν ἐκ τοῦ μεγίστου αὐτοῦ θαύματος· ὁμως τό αἰσθανόμεθα νά ἀναδεύη εἰς τά βάθη τῆς καρδίας, νά πληροῖ τόν ζωτικόν χώρον τῆς ψυχῆς, νά μεταποιῇ μυστικῶς τήν ὑπαρξίν μας εἰς τό ἀπερινόητον θαῦμα τῆς τριαδικῆς δόξης καί εὐλογίας, τήν ὁποίαν ἐπικαλούμεθα ἐφ' ἅπαντας ὑμᾶς.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 2024

ΜΕΤΑ ΠΑΤΡΙΚΩΝ ΕΥΧΩΝ

+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΜΑΡΚΟΣ

Ἡ Μάχη του Αἵπους

τοῦ Σταματίου Π. Στείουρου,
τεταρτοετοῦς φοιτητῆ Ἱατρικῆς Α.Π.Θ.,
Μαθητοῦ Σ.Σ.Α.Σ.

Σεβασμιώτατε,

«Χριστὸς Ανέστη!

Πῶς προσφορώτερον νὰ προσαγορεύσω Ὑμῖν, φίλοι νέοι, παρὰ τὰς δύο ἱεράς αὐτὰς λέξεις, αἵτινες ἐπὶ αἰῶνας ἤδη παραμυθοῦνται τὸ ἀπηνῆ ζυγὸν καὶ ἀπαισίαν ὑποστάν δουλείαν Γένος μας, συμβολίζουσαι ὅμως καὶ τὴν ὄνειροπολούμενην ἀνάστασιν Αὐτοῦ; Τὸ ὄνειρον, τὸ βαυκαλίσαν γενεᾶς ἐπὶ γενεᾶς, ἰδοὺ σήμερον πραγματικότης! Ἀπὸ χθὲς ἀνεκτήσαμεν τὸ πρῶτιστον καὶ τὰ μάλιστα ἱερὸν καὶ ἀπαραγράφτον ἀνθρώπινον δικαίωμα, τὸ τῆς ἐλευθερίας.»

Τὰ παραπάνω λόγια ἐπιλέγει ὁ Γυμνασιάρχης Ἰωάννης Χαντέλλης γιὰ νὰ ξεκινήσει τὴν πανηγυρικὴ προσφώνησή του πρὸς τὴ νεολαία τῶν σχολῶν τῆς Χίου, στὴν ἐφημερίδα «Παγχιακὴ» ποὺ κυκλοφόρησε λίγες μέρες μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα.

Ἡ πολυπόθητη στιγμή τῆς ἐλευθερίας φτάνει γιὰ τὴ μαρτυρικὴ Χίο τὸ πρωῖ τῆς Κυριακῆς 11ης Νοεμβρίου 1912, ἀνήμερα τῆς γιορτῆς τῶν Πολιούχων Ἁγίων της, Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, κατὰ τὴν ὁποία ἡ ἐμφάνισιν τμήματος τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου στὸ στενὸ τῆς Χίου προμηνύει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὄνειρου τόσων σκλαβωμένων γενεῶν. Τὸ μεσημέρι τῆς ἰδίας μέρας, μετὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητῆ τοῦ νησιοῦ Ζιχνὺ Μπέη νὰ παραδώσει τὸ νησί καὶ τὴ δήλωσίν του ὅτι θὰ τὸ ὑπερασπιστεῖ μέχρι ἐσχάτων, ξεκινᾷ ἡ ἀπόβαση τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ στὸ Κοντάρι με ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Συνταγματάρχην Νικόλαο Δελαγραμμάτικα. Ἡ ἀπόβαση ἀρχικὰ παρεμποδίζεται ἀπὸ τὸν τουρκικὸ στρατό, ὁ ὁποῖος μετέπειτα ὑποχωρεῖ πρὸς τὴ γραμμὴ Νέα Μονή, Ἅγιον Μάρκο, Καρυές καὶ Αἶπος. Μέχρι τὴν 21 Δεκεμβρίου 1912, ὅποτε ὁ Ζιχνὺ Μπέης ὑπογράφει στὴς Καρυές τὴν παράδοσιν τοῦ νησιοῦ στὸν ἑλληνικὸ στρατό, σημειώνονται ἀλλεπάλληλες καὶ σφοδρὲς

συγκρούσεις διάρκειας 40 ημερών, κύριο μέτωπο τών οποίων είναι εκείνο του Αΐπους.

Οί επιχειρήσεις για τή διάσπαση τών τουρκικών γραμμών άμυνας από τὰ έλληνικά πεζοπόρα τμήματα στα ύψώματα του Αΐπους ξεκινούν στις 15 Νοεμβρίου. Διαρκής είναι ή ένίσχυση από τò βοηθητικό καταδρομικό «Μακεδονία» που βομβαρδίζει συνεχώς τις τουρκικές θέσεις. Η «Μάχη του Αΐπους», όπως έμεινε γνωστή, αναδεικνύεται στην πιο κομβική για τήν τελική νίκη τών ελληνικών δυνάμεων, αλλά και στην πιο αίματηρή για τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές. Η καλά οργανωμένη άμυνα τών τουρκικών δυνάμεων και ή στρατηγική όχύρωσή τους σε δύσβατες τοποθεσίες έχουν ως αποτέλεσμα ή κατάληψη τών θέσεων από τὰ έλληνικά τμήματα να απαιτήσει περίσσεια άνδρεία, αυταπάρηση και σε κάποιες περιπτώσεις, αυτοθυσία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν ο άνθυποπλοίαρχος Νικόλαος Ρίτσος και ο δόκιμος σημαιοφόρος Ιωάννης Παστρικάκης, τών οποίων οί ήρωικές έφοδοι κατά τών έχθρικών τμημάτων έμψυχωσαν τούς συμμαχητές τους, αποβαίνοντας ώστόσο θανατηφόρες για τούς ίδιους. Ο άπαράμιλλος ήρωισμός τους παραμένει χαραγμένος στη συνείδηση τών Χιωτών, οί όποιοι τούς εύγνωμονούν για τή θυσία τους στο βωμό τής έλευθερίας του νησιού.

Ανάλογο ήρωισμό, ζήλο και αυταπάρηση, εκτός από τούς στρατιώτες στα πεδία τών μαχών και ιδιαίτερα στο Αΐπος, επέδειξε σύσσωμη ή κοινότητα του Βροντάδου, κλήρος και λαός. Πλήθος άνδρών, γυναικών και παιδιών συνέδραμε στην καθοδήγηση τών στρατιωτών κατά τήν ανάβασή τους στο βουνό, στον άνεφοδιασμό τους με πυρομαχικά, τρόφιμα και φάρμακα και στη διακομιδή τών τραυματιών με αυτοσχέδια φορεία. Αξίζει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην έγκαιρη και αποτελεσματική περίθαλψη τών τραυματιών, καθώς και στην άμεση συγκέντρωση του άπαραίτητου ιατροφαρμακευτικού έξοπλισμού, ήδη από τις πρώτες ώρες μετά τήν έναρξη τών συγκρούσεων στο Αΐπος. Πρωτεργάτης και έμψυχωτής τής προσπάθειας αυτής υπήρξε ο γιατρός Γεώργιος

Πιταούλης, ἐνῶ δύο ἀκόμη γιατροί, οἱ Ἀντώνης Περρῆς καὶ Δημήτριος Κολάκης, καθὼς καὶ ὁ Φαρμακοποιὸς Ἰσίδωρος Γεωργαντῆς συνέβαλαν στὴν ἀρχικὴ περιποίηση τῶν τραυματιῶν στὸ κελὶ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, ποὺ εἶχε μετατραπεῖ σὲ σταθμὸ πρῶτων βοηθειῶν. Παράλληλα, τῆ φροντίδα τῶν τραυματιῶν ἀνέλαβαν μὲ στοργή, ἀνιδιοτέλεια καὶ γενναιοδωρία, σὰν πραγματικὲς νοσοκόμες, οἱ γυναῖκες τοῦ Βροντάδου.

Ὅπως ἐπισημάνθηκε, ὁ γιατρὸς Γεώργιος Πιταούλης ἐπιδόθηκε σὲ μιὰ διαρκῆ δική του μάχη, πίσω ἀπὸ τὸ μέτωπο τῶν ἐπιχειρήσεων. Μὲ ταχύτατους ρυθμοὺς συνέστησε δύο ἐπιτροπές, μία γιὰ τὴν ὑγειονομικὴ περίθαλψη τῶν τραυματιῶν καὶ μία βοηθητικὴ γιὰ τὴν προμήθεια ἰατρικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ ὑλικοῦ. Συγχρόνως, ἠγήθηκε ὁ ἴδιος τῆς μετατροπῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου σὲ πρόχειρο νοσοκομεῖο, τὸ ὁποῖο λειτούργησε ὡς προκεχωρημένος σταθμὸς διαλογῆς, ἀντιμετώπισης καὶ προώθησης τραυματιῶν. Ἡ ἐξαιρετικὴ ὀργάνωση τῆς ὑγειονομικῆς ὑποστήριξης τοῦ ἀγῶνα δὲν πέρασε ἀπαρατήρητη ἀπὸ τοὺς δύο στρατιωτικοὺς γιατροὺς Καπονίδη καὶ Λειβαδά, οἱ ὁποῖοι κατέφθασαν στὸ σημεῖο τὸ βράδυ τῆς 15ης Νοεμβρίου καί, ἀφοῦ εὐχαρίστησαν τὸν Πιταούλη, τὸν συνεχάρησαν γιὰ τὴν τάξη καὶ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ἔργου του. Σὲ διάστημα 15 ἡμερῶν, ὁ Πιταούλης περιέθαλψε πάνω ἀπὸ 80 τραυματίες στὸ πρόχειρο νοσοκομεῖο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπιδιδόμενος ἀνελλιπῶς καὶ ἀποκλειστικὰ στὸ πατριωτικὸ του αὐτὸ λειτούργημα.

Μέσα στοὺς πολλοὺς τραυματίες ποὺ περιποιήθηκε ἦταν καὶ ὁ ἀνθυποπλοίαρχος Νικόλαος Ρίτσος, ὁ ὁποῖος μαζὶ μὲ τὸν Ὑποπλοίαρχο Ἰωάννη Δεμέστιχα ἠγοῦνταν τῶν δύο τμημάτων τοῦ ἀγῆματος πεζοναυτῶν ποὺ ἐπιχειροῦσε στὸ Αἶπος. Ὅταν κατέφθασε τὸ φορεῖο μὲ τὸν Ρίτσο βαριά τραυματισμένο, ζήτησε νὰ μάθει τὸ ὄνομα τοῦ γιατροῦ ποὺ τὸν περιποιοῦνταν καὶ ἀφοῦ τὸν εὐχαρίστησε, τὸν ρώτησε ἂν τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα νικοῦν. Σὲ μιὰ βαθιὰ συγκινητικὴ στιγμή, μόλις ὁ Πιταούλης τὸν πληροφόρησε ὅτι «καθ' ὅλα τὰ σημεῖα ἡμεθα νικηταί», ὁ Ρίτσος

τοῦ ἀποκρίθηκε: «Τότε καὶ ἐγὼ ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος» καὶ ἀμέσως ξεψύχησε.

Ἡ συγκίνηση τοῦ Πιταούλη γιὰ τὶς ἀπώλειες τῶν ἀγωνιζόμενων στρατιωτῶν στὸ Αἶπος ἀποτυπώνεται στὸ ποίημά του πρὸς τὸν νεκρὸ δόκιμο Ἰωάννη Παστρικᾶκη:

«Κοιμήσου Κρητικόπουλο, τῆς Χίου παλληκᾶρι
Ἀφοῦ πρόωρα διάλεξε ὁ χάρος νὰ σὲ πάρει.
Ἡ μυροβόλος αὔρα μας γλυκὰ θὰ σὲ λικνίζει
Τὸ μνήμα σου τὸ ἔνδοξον ἢ δρόσος θὰ ποτίζει».

Σεβασμιώτατε, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη τιμὴ γιὰ ἐμένα καὶ μοῦ προκαλεῖ ἔντονη συγκίνηση ἢ δυνατότητα πού μοῦ δίνεται νὰ ἀποτίσω φόρο τιμῆς στοὺς ἐνδόξους ἀγωνιστές, μέσα στὸν Ἱερὸ Καθεδρικό Ναὸ Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου, στὴν ἐνορία πού γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα, στὴ σκιά τοῦ αἵματοβαμμένου Αἶπους. Εἶναι ἐμφανές ὅτι χάρη τόσο στὴν αὐταπάρηση καὶ τὴν αὐτοθυσία αὐτῶν τῶν ἐνδοξῶν ἀγωνιστῶν στὶς μάχες τοῦ Αἶπους καὶ στὰ ὑπόλοιπα σημεῖα τοῦ νησιοῦ, ὅσο καὶ στὸν ὑπέρμετρο ζῆλο καὶ τὴν ἀγνή φιλοπατρία συμπολιτῶν μας, ὅπως τοῦ γιατροῦ Πιταούλη ἀλλὰ καὶ τόσων ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀγνωστων, μᾶς δίνεται σήμερα, 112 χρόνια μετὰ, ἡ δυνατότητα νὰ τοὺς μνημονεύουμε σὲ μιὰ πατρίδα ΕΛΕΥΘΕΡΗ· μιὰ πατρίδα πού πρὶν ἀπὸ 202 χρόνια εἶχε ἤδη πληρώσει τὴ συμμετοχὴ της στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία τοῦ Γένους μὲ βαρὺ τίμημα, τὴ λυσσαλέα σφαγὴ τῶν κατοίκων της ἀπὸ τὸν Τούρκο κατακτητὴ. Σὲ ὅλους τοὺς ἥρωες πού θυσιάστηκαν γιὰ τὴν ἐλευθερία μας ἐκφράζουμε τὸν ἀπεριόριστο σεβασμὸ καὶ τὴν αἰώνια εὐγνωμοσύνη μας. Ἐμπνεόμενοι καὶ καθοδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά τους, ὀφείλουμε ἐνωμένοι νὰ ἀντιμετωπίζουμε τὶς συνεχεῖς προκλήσεις πού βιώνουμε ὡς Ἕθνος! Σὲ ἐκείνους χρωστάμε ἄλλωστε τὸ προνόμιο νὰ ἀναφωνοῦμε σήμερα «Χαῖρε Χίος Ἐλευθέρα». Χρόνια πολλά!

(Ἐπετειακὴ Ὁμιλία στὸν Ἱερὸ Καθεδρικό Ναὸ Ἁγ. Γεωργίου Βροντάδου τὴν Κυριακὴ 17 Νοεμβρίου 2024).

**Άναφορές στο “Κατά Μάρκον Εὐαγγέλιο”
σχετικά μέ τούς ναυτικούς καί τή θάλασσα.**

τοῦ Φωτίου Δεββέ, Ἀνθυποπλοιάρχου Ε. Ν.

Σεβασμιώτατε, κατ’ ἀρχάς, θά ἤθελα νά σᾶς εὐχαριστήσω πού μέ παροτρύνετε, μέ τόν δικό σας ξεχωριστό τρόπο, νά ἐρευνήσω τήν Καινή Διαθήκη καί πιά συγκεκριμένα, τό κατά Μάρκον Εὐαγγέλιο. Ἐπειτα ἀπό τήν ἐνασχόλησή μου, διαβάζοντας τό κατά Μάρκον Εὐαγγέλιο λοιπόν καί ὅσο μου ἐπέτρεψαν οἱ ὑποχρεώσεις μου, σᾶς συνοψίζω μέ λίγα λόγια, ἀναφορές στούς ναυτικούς καί τή θάλασσα καί σᾶς καλῶ νά ἀξιολογήσετε τούτη ἐδῶ τήν ἐργασία.

Θά πρέπει νά σημειωθεῖ, ὅτι οἱ ἀναφορές σέ θάλασσα καί ναυτικούς εἶναι πολύ λίγες στό κατά Μάρκον Εὐαγγέλιο καί βρῖσκονται, ὡς ἐπί τό πλείστον, στό κεφάλαιο Δ'. Γιά τήν ἀκρίβεια, γίνεται λόγος γιά λίμνη (ἄχι θάλασσα) καί ψαράδες (ἄχι ναυτικούς).

Ἡ πρώτη ἐπαφή τοῦ Ἰησοῦ μέ πλοῖο, ἀναφέρεται στό κεφάλαιο Δ' στίχ. 1-25, ὅπου λέγεται, ὅτι λόγω τοῦ πλήθους πού εἶχε μαζευτεῖ γιά νά ἀκούσει τόν Ἰησοῦ νά διδάσκει, ὁ ἴδιος ἀναγκάστηκε νά ἀνέβει σέ ἕνα πλοῖο καί γύρω του νά μαζευτεῖ ὁ λαός πού τόν ἀκουγε μέ προσοχή. Μάλιστα ἀναφέρεται, ὅτι ὅσος κόσμος δέν χωροῦσε στό πλοῖο, παρακολουθοῦσε ἀπό τήν στεριά πού ἦταν κοντά. Συνεχίζοντας στό κεφάλαιο Δ' στούς στίχ. 35-41 διαβάζουμε, ὅτι φεύγοντας μέ τό πλοῖο ὁ Ἰησοῦς μαζί μέ τούς μαθητές του, τούς ἐπίασε ἄσχημη καταιγίδα πού τρόμαξε ὅλους ὅσους
(συνέχεια εἰς σελ. 17)

Υποδοχή Πρωτοετών ΑΕΝ Πλοιάρχων Οίνουσσών. (18.11.2024)

Υποδοχή Πρωτοετών ΑΕΝ Μηχανικών Χίου. (19.11.2024)

Έγκαίνια κειμηλιαρχείου «Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ». (16.12.2024)

Κειμηλιαρχείον «Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οίνουσσών ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ».

«ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΙΛΗΤΑΡΙΟΝ»: Ὁ Φιλολόγος Ἱεράρχης διδάσκει περὶ τῶν Ὑμνων τοῦ Ῥωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ. (Βιβλιοθήκη ΑΓ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ 30.12.2024)

Στελέχη τῆς Κατασκηνώσεως τῆς Ἱ. Μ. Χίου ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ψάλλουν τὰ Κάλαντα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου. (31.12.2024)

Έορτή τοῦ Ἁγ. Νεκταρίου ἀπὸ τὸ
Δημοτικὸν Σχολεῖον Κάμπου. (09.11.2024)

Τὸ ἡρωϊκὸν ὄρος Αἶπος στεφαναμένον
ἀπὸ τῆς Σημαῆς τῶν Σχολείων τοῦ Βροντάδου. (17.11.2024)

(συνέχεια έκ σελ. 12)

ήταν πάνω στό πλοιάριο. Οί μαθητές ξύπνησαν έντρομοι τόν Ίησού, ό όποίος σηκώθηκε καί γαλήνεψε τόν άνεμο καί τή θάλασσα, μέ μία επίπληξη αφήνοντάς τους άφωνους. Έπειτα, βλέπουμε πάλι τόν Ίησού στους στίχους 30-34 τοῦ κεφαλαίου Δ', μετά από τό θαῦμα τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν άρτων καί τῶν ψαριῶν, νά έπιβιβάζεται σέ πλοιο καί νά άναχωρεῖ γιά τήν αντίπερα όχθη τῆς λίμνης. Έκεῖ, μετά από προσευχή στό Όρος, κατέβηκε πρός τή θάλασσα τήν ώρα πού έπικρατοῦσε μεγάλη θαλασσοταραχή μέ τούς μαθητές του νά βρίσκονται σέ δύσκολη κατάσταση μέσα στό πλοιο. Έτσι, όπως αναφέρεται στους στίχους 45-52, ό Ίησούς περπάτησε στή θάλασσα καί άφού ανέβηκε στό πλοιο, ό άνεμος ήσύχασε καί ή θάλασσα ήρέμησε.

Αυτές λοιπόν, είναι οί στιγμές πού ό Ίησούς βρέθηκε άντιμέτωπος μέ τή θάλασσα καί οί μαθητές του, πού ήταν φαράδες, άντιμετώπισαν αρκετές φορές τρικυμίες. Όμως, ό Κύριος ήταν πάντα εκεί νά τούς καθησυχάσει καί νά γαληνέψει τήν θάλασσα.

**ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ κ. ΜΑΡΚΟΥ**

- Έκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Απευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Γερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρών καί Οίνουσσών - Κων. Αμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ίστοσελίς: <http://www.imchiou.gr>
- Η «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αυτοπροαίρετες δωρεές άναγνωστών, υπέρ τοῦ κατηχητικοῦ καί φιλανθρωπικοῦ έργου.
- IBAN GR 98 0110 4900 0000 4900 0199 68

Ἀπό τόν Ἑσπερινόν τῶν Χριστουγέννων

*

Τά Χριστούγεννα εἶναι ἀνεξάντλητη πηγή ἐμπνεύσεως σέ παλαιούς καί νέους μελωδούς καί ποιητάς. Δέν ὑπάρχει χριστιανική καρδιά, πού νά μή συγκινήθηκε ἀπό τήν νύχτα τῆς Βηθλεέμ τήν ὀλόφωτη, τήν πλημμυρισμένη ἀπό τό πλῆθος τῆς οὐρανίου στρατιάς τῶν ἀγγέλων, οἱ ὅποιοι γέμισαν τά οὐράνια καί τά βοσκοτόπια τῆς Βηθλεέμ μέ δοξαστικά στόν ὕψιστον Θεόν πού φέρνει στήν γῆν τήν εἰρήνην.

Ἡ νύχτα τῆς Θείας Γεννήσεως, γεμάτη φῶς καί μυστήριον ἔγινεν ὕμνος, ἔγινε μουσική, ἔγινε χρῶμα καί φῶς στήν λύρα τοῦ ὕμνογράφου, στήν μελωδία τοῦ μουσουργοῦ, στόν πίνακα τοῦ ζωγράφου. Οἱ θαυμάσιες περικοπές τοῦ α' καί β' κεφαλαίου τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ματθαίου καί τοῦ β' κεφ. τοῦ Λουκᾶ γέμισαν τήν ποίησιν καί τήν καλλιτεχνίαν μέ λαμπερούς Ἀγγέλους καί ἀλληλούϊα μελωδικά· μέ τήν λάμψι τοῦ ὑπερφυσικοῦ ἄστρου καί τήν γεμάτην ποίησιν, περιπέτειαν καί προβληματισμόν πορείαν τῶν βασιλιάδων μάγων τῆς Ἀνατολῆς· ἡ κατάνυξις τῶν προσκυνητῶν ποιμένων μπροστά σέ μιά πάμφτωχη φάτνη – λίκνον τοῦ θείου βρέφους – ἔδωσε τήν δυνατότητα νά ἀκουσθοῦν ἀπό ὕμνογράφους καί μουσικούς τά πιό γλυκά, τά πιό τρυφερά, τά πιό ὁμορφα βρεφικά τραγούδια στήν θαμβωτική σιωπή τῆς Ἁγίας Νύχτας.

Οἱ λογισμοί τοῦ δίκαιου Ἰωσήφ πού σιωπηλοί συγκλονίζουν τόν Ἅγιον αὐτόν ἄνδρα, τονίζουν μέ τόν

καλύτερον τρόπον «τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας» τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Ἐμμανουήλ.

Ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι καὶ μουσικοὶ χάρισαν στὰ πρόσωπα καὶ στὰ περιστατικά τῆς Θείας Γεννήσεως τὰ πιό ἐμπνευσμένα καλλιτεχνικά ἄνθη τους, τονίζοντας ὁ καθένας τὴν πλευρὰ πού τὸν συγκίνησε πιό πολύ, ἀνάλογα μέ τὴν εὐαισθησία τῆς ψυχῆς του.

Ὅμως ἡ ποιήτρια τοῦ Βυζαντίου μοναχὴ Κασιανὴ (Θ' αἰὼν μ. Χ.) συνέλαβε τὴν παγκοσμιότητα τοῦ γεγονότος τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔδωσε μέ τό ποιητικόν της τάλαντον ἓνα «σφόδρα πρωτότυπον...ποίημα...εἰς τὸν ἑσπερινόν τῶν Χριστουγέννων»⁴.

*Ἀγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς,
ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο,
καὶ σοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς Ἀγνῆς,
ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήρηται.*

*ὑπὸ μίαν Βασιλείαν ἐγκόσμιον,
αἱ πόλεις γεγέννηται
καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν Θεότητος,
τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν.
Ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ
τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος·
ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ
ὀνόματι Θεότητος,
σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ ἡμῶν,
μέγα σου τό ἔλεος,
Κύριε δόξα σοι.*

⁴ Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας ὑπὸ Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Αθῆναι 1949, σελ. 246.

Ἄς τό ἰδοῦμε σέ μιά ἀπλή νεοελληνική μετάφρασι.

- Ὅταν ὁ Καῖσαρ Αὐγουστος τῆς Ρώμης ἔγινε μονάρχης ἐπάνω στήν γῆν, ἔπαυσαν ὅλες οἱ ἄλλες μοναρχίες τῶν ἀνθρώπων. Καί ὅταν Ἐσύ, Κύριε, ἔγινες ἄνθρωπος, παίρνοντας ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν μόνον ἀπό τήν Ἄγνην μέ τρόπον ὑπερφυσικόν, κατηγορήθη ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων. Κάτω ἀπό τό κράτος τοῦ Αὐγούστου οἱ πόλεις ὑπετάγησαν καί ἔγιναν μέλη μιᾶς καί μόνον ἐγκοσμίου Βασιλείας. Ἀλλά μέ τήν γέννησίν Σου τά ἔθνη ἐπίστευσαν στήν βασιλείαν τῆς Θεότητός Σου. Τότε οἱ λαοί ἀπεγράφησαν σύμφωνα μέ τό δόγμα – τήν διαταγή τοῦ Καίσαρος. Ὅμως οἱ πιστοί ἐγράψαμε τά ὀνόματά μας στό βιβλίον τῆς βασιλείας Σου ἐν ὀνόματι τῆς Θεότητος Σοῦ, τοῦ Θεοῦ μας πού ἔγινες ἄνθρωπος. Τό Ἐλεός Σου εἶναι μέγα Κύριε, δόξα νά ἔχης.

Βεβαίως καί τό ποίημα τῆς Κασιανῆς - ὅπως καί τῶν ἄλλων ὑμνογράφων – βασιίζεται στήν ἑναρξιν τοῦ β' κεφαλαίου τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Λουκᾶ (1-3).

Μέ 15 στίχους κατορθώνει ἡ ἐμπνευσμένη ὑμνογράφος νά δώσῃ τό νόημα τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως τοποθετημένο στό ἱστορικό του πλαίσιον.

Σάν ὑπεύθυνος ἱστορικός ἀναφέρεται στό «πλήρωμα τοῦ χρόνου» πού ἐπέλεξεν ὁ μέγας Θεός νά ἐπέμβῃ στήν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνος πού κυβερνᾷ τήν ἀνθρωπότητα καί κρατᾷ στά χέρια του τά ἱστορικά νήματα, ὠδήγησε τήν ἱστορία στήν κορυφαία της στιγμή, τήν ὁποίαν προετοίμασε μέ τήν μοναρχίαν τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος, προκειμένου νά περάσῃ τό Εὐαγγέλιον ἀπρόσκοπτα ἀπό τούς δρόμους τῆς εὐνομίας πού ἄπλωσεν ἡ «*pax Romana*».

ΑΛΛ' οί αντιθέσεις είναι θαυμαστές στό ποίημα. Οί άνθρωποι, λέει ή Κασιανή, οί δυνάστες του κόσμου, άπλωσαν τήν κυριαρχίαν τους καί τούς νόμους τους στόν κόσμον, άνύποπτοι γιά τήν πραγματικήν έξουσίαν τής Θεότητος· όμως, μέσα σ' αυτήν τήν σιδερένια πειθαρχία τής Ρωμαϊκής κοσμοκρατορίας, συνετελέσθη άθόρυβα μέ τήν ένανθρώπησιν του Θεού ή δημιουργία τής Βασιλείας του Θεού· όπου οί πιστοί όλου του κόσμου, όχι οί Ρωμαίοι κοσμοκράτορες μόνον, ούτε οί Ιουδαίοι οί «έκλεκτοί», ούτε οί Έλληνες μόνον, αλλά όλοι οί κλητοί τής Χάριτος αποτελέσαμε τήν «δεσποτείαν τής Θεότητος» τήν Έκκλησίαν του Χριστού.

Ο Θεός έχρησιμοποίησε τά ανθρώπινα σχήματα, κράτη, απογραφές, μονοκρατορίες, γιά νά στήση τό κράτος τής βασιλείας Του, νά σώση τόν άνθρωπον.

Καί ή Κασιανή ξεσπά σέ θαυμασμόν εύγνωμοσύνης: μέγα σου τό έλεος, Κύριε δόξα σοι.

Μαζί της κι έμεις ταιριάζει νά έμβαθύνωμε στό μέγα γεγονός των Χριστουγέννων, μέ τήν συνείδησιν ότι είμαστε μέλη τής Έκκλησίας του Χριστού, ή όποία είναι ή μόνη άσάλευτη βασιλεία μέσα στους κοσμογονικούς καί τρικυμισμένους καιρούς μας. Πολίται στήν «δεσποτείαν τής Θεότητος» έχομε πυξίδα καί πολικό άστέρι στήν ζωήν· αλλά καί μέλλον έλπίδος γιά τόν κόσμον πού έμεινεν άκόμη στήν «πολυαρχίαν των ανθρώπων» καί τήν «πολυθειϊαν των ειδώλων» καί βασανίζεται.

Καί όμως! ή Βασιλεία «του ένανθρώπησαντος Θεού ήμών» «έντός ήμών έστιν». Ο Μεσσίας είναι μεταξύ μας.

Ἡ προσμονή τοῦ Λυτρωτῆ

*

Χιλιάδες χρόνια πρὶν τὴν Γέννησὴ Του μιλοῦν γιὰ τὸν ἐρχομὸ Του σ' ὅλα τὰ μῆκη καὶ τὰ πλάτη τοῦ κόσμου. Τὸν χρειάζονται. Ἐλπίζουν σ' Αὐτόν! Τὸν περιμένει ὄχι μόνο ὁ Ἰσραήλ μέ τούς προφήτες του ἀλλὰ ἡ κτίσις ὅλη.

Ἄν ψάξεις, θά βρεῖς νά μιλοῦν γιὰ Αὐτόν Κινέζοι, Γαλάτες, Πέρσες, Αἰγύπτιοι, Ἰνδοί, προκολομβιανοὶ τῆς Ἀμερικῆς, Ρωμαῖοι..., Εὐρωπαῖοι. Οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ Τὸν περιμένουν ἀπὸ τὴν Δύση καὶ οἱ λαοὶ τῆς Δύσης τὸν προσδοκοῦν ἀπὸ τὴν Ἀνατολή!

Εἶναι ὁ Κιὸν – τσαοῦ (ποιμένας καὶ ἄρχοντας) τῶν Κινεζικῶν παραδόσεων, πού οἱ λαοὶ τὸν περιμένουν ὅπως τὰ μαραμμένα φυτὰ τῆ δροσιά», καὶ θά ἐμφανιστεῖ στὸν κόσμο, ὅταν ὁ κόσμος θά εἶναι καλυμμένος ἀπὸ τὸ πιό πυκνὸ σκοτάδι τῆς ἀμάθειας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, ὅταν ἡ ἀρετὴ θά ἔχει ξεχαστεῖ, ἡ δέ κακία θά κυριαρχεῖ στοὺς ἀνθρώπους.

Εἶναι ὁ «ἅγιος ἄνθρωπος», ὁ «θεόπεμπτος βασιλέας», κατὰ τὸν Κομφούκιο.

Εἶναι ἡ παντοτινὴ νοσταλγία τῶν Ἰνδῶν γιὰ κάποιον Λυτρωτῆ, νοσταλγία τόσο μεγάλη, ὥστε νά κραυγάζουν κάθε φορὰ πού πρόσφεραν αἱματηρὴ θυσία: «Πότε θά γεννηθεῖ ὁ Λυτρωτῆς;».

Εἶναι ὁ παρθενογέννητος θεάνθρωπος Λυτρωτῆς τῶν Θιβητιανῶν, γιὸς τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος θά ἀκτινοβολεῖ θεῖο φῶς ὡς πάμφωτος ἥλιος, θά ἐξαφανίσει τὸ Κακό καὶ θά ἀποκαταστήσει τὴν ἀνθρωπότητα στὴν ἀρχέγονη χρυσὴ ἐποχὴ τῆς.

Είναι «ὁ προσδοκώμενος θεός» τῶν Ρωμαίων. Σ'αὐτόν ἀπευθύνεται ὁ ποιητής τους Βιργίλιος:

«Ἐλα πολυτίμητε Υἱέ Θεοῦ, μέγαλε Υἱέ τοῦ Ὑψίστου...».

Εἶναι «ὁ Σωτήρας» τῶν Ἀράβων...

Εἶναι ὁ Μεσσίας! Ὁ ἐρχόμενος!

Ἀλλά, ἂν τὰ βήματά Του ἀκούγονται ἀχνά στὸν κόσμο, στὴν ἀρχαιοελληνικὴ γραμματεία ἢ προσδοκία Του καταγράφεται μέ ἔντονο καί σχεδόν ἀποκαλυπτικὸ τρόπο:

Ὁ Πλάτωνας μιλά γιὰ τὸν «Δίκαιον» πού θά μαστιγωθεί, θά στρεβλωθεῖ... καί ἀφοῦ περάσει ἀπ' ὅλα τὰ βασανιστήρια, θά καρφωθεί πάνω σέ ψηλὸ ξύλο (Πλάτωνος Πολιτεία Β' IV-V, 361-362Α).

Ὁ Σωκράτης στὴν ἐρώτηση τοῦ Ἀλκιβιάδη «ποιὸς θά τοὺς διδάξει τὴν ἀλήθεια» ἀπαντᾷ: «Αὐτός πού νοιάζεται γιὰ σένα». Καί στοὺς Ἀθηναίους πού τὸν καταδίκασαν σέ θάνατο προλέγει: «θά κοιμᾶσθε, ἐάν ὁ Θεός δέν σᾶς στείλει κάποιον ἄλλον φροντίζοντας γιὰ σᾶς».

Ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου «Προμηθεὺς δεσμώτης» ζωγραφίζει μέ ἔντονα χρώματα τόσο τὴν ταλαιπωρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους ὅσο καί τὴ νοσταλγία ἀλλὰ καί τὴ βεβαιότητα γιὰ λύτρωση:

Ὁ Προμηθεὺς, λέει ὁ μῦθος, ἔκλεψε τὴ φωτιά ἀπὸ τοὺς θεοὺς καί τὴ δώρησε στοὺς ἀνθρώπους. Τὸν τιμώρησε ὁ Δίας, γι' αὐτὸ καί μέ ἐντολή του ὁ Ἥφαιστος τὸν «προσπασάλωσε» μέ βαριές ἀλυσίδες στὸν Καύκασο. Ἕνας γύπας ἔτρωγε κάθε μέρα τὸ συκῶτι του, καί κεῖνο κάθε πρωὶ ἀνανεωνόταν... Ἀτέλειωτο μαρτύριο. Ἀτέλειωτη προσμονή γιὰ λύτρωση. Ποιητικὰ τὰ ἀποδίδει ὁ χριστιανὸς ποιητής Γ. Βερίτης:

Τόν έρχομό Σου, ᾶ! Πῶς τόν πρόσμενε
Τοῦ βράχου ὁ τραγικός Δεσμώτης,
ὅσο τά σπλάχνα τ' ὄρνιο ἐσπάραζε
τῆς ἀδαπάνητῆς του νιότης!¹

Φτάνει ἐκεῖ καταδιωγμένη ἡ Ἰώ. Τόν συμπονεῖ γιά τό μαρτύριό του καί ἐκπληκτη τόν ἀκούει νά λέει ὅτι θά λυτρωθεῖ ἀπό τά δεινά του, ὅταν ὁ Δίας πέσει ἀπό τόν θρόνο του... Στήν ἀπορία της «Ποῖός νά σέ λύσει, δίχως νά τό θέλει ὁ Δίας;» ἀπαντᾷ ὁ Προμηθεάς:

- Ὅρισμένο νά 'ναι αὐτός ἕνας ἀπό τούς δικούς σου ἀπογόνους.

- Πῶς εἶπες; Δικός μου γιός θά σέ λυτρώσει;²

Στή συνέχεια τῆς τραγωδίας ὁ Ἑρμῆς ἀποκαλύπτει στόν ταλαίπωρο Προμηθεά:³

«Αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ μόχθου τέρμα μὴν προσδοκᾶς,
Πρὶν νά φανεῖ κάποιος θεός,

Νά πάρει ἐπάνω του τούς πόνους σου καί νά φτάσει θεληματικά
στόν ἀξημέρωτο Ἄδη καί τά τρισκότεινα βάθη τοῦ Τάρταρου».

«Δέν γνωρίζω ἂν μπορούσε νά προφητευθεῖ καθαρότερα ἀπό τούς Ἑλληνες ὁ Σωτήρας μας», γράφει ὁ ἐκκλησιαστικός συγγραφέας Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς.

¹ Γ. Βερίτη, «Δεῦτε ἴδωμεν, πιστοί»

² ΙΩ: Τίς οὖν ὁ λύσων ἐστὶν ἄκοντος Διός;

ΠΡ: Τῶν σῶν τιν' αὐτόν ἐγγόνων εἶναι χρεῶν.

ΙΩ: Πῶς εἶπας; ἢ 'μός παῖς σ' ἀπαλλάξει κακῶν;

(ΑΙΣΧΥΛΟΥ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ, 771-773)

³ Τοιοῦδε μόχθου τέρμα μὴ τι προσδόκα,

Πρὶν ἂν θεῶν τις διάδοχος τῶν σῶν πόνων

φανῆ, θελήσῃ τ' εἰς ἀναύγητον μολεῖν.

Ἄδην κνεφαῖά τ' ἀμφί Ταρτάρου βάθη.

(ΑΙΣΧΥΛΟΥ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ, 1026-1029)

Πώς συμβαίνει ὅλοι οἱ λαοὶ τῆς γῆς νά περιμένουν τὸν Λυτρωτῆ;

Στούς πρωτόπλαστους δέν ὑποσχέθηκε ὁ Θεός, μετὰ τὴν πτώση τους, λύτρωση; Αὐτὴ ἢ ὑπόσχεση, τὸ «πρωτευαγγέλιο», ὅπως λέγεται στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλώσσα, πέρασε στὴ μνήμη τῶν λαῶν καὶ ἐκφράστηκε, χωρὶς καμιὰ συνεννόηση, τόσο παραστατικά καὶ τόσο ὅμοια, εἴτε μέ τούς διάφορους μύθους τους εἴτε μέ τὴ σκέψη τῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν τους.

Καὶ κάτι ἀκόμη: Ὁ Ἅγιος Ἰουστίνος, ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυρας, κάνει λόγο γιὰ τὸν «σπερματικὸ λόγο», διδάσκοντας ὅτι καὶ τὴ διάνοια ἐθνικῶν (εἰδωλολατρῶν) φώτισε ὁ Θεός καὶ τὴν καθοδήγησε στὴ μερικὴ ἀνεύρεση τῆς ἀλήθειας καὶ τὴν προσμονὴ τοῦ Χριστοῦ!

Ὁ Λυτρωτὴς μας ἦρθε!

Γιορτάζουμε Χριστοῦγεννα!

Ὡς Ἕλληνες πού βρήκαμε τὸν Σωτῆρα δέν ἔχουμε χρέος νά τὸ διαλαλήσουμε στὸν κόσμο, πού ἀκόμα ψάχνει ἀπεγνωσμένα γιὰ σωτῆρες;

Πηγές:

* ΘΗΕ (Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια)

* Λεωνίδου Ἰ. Φιλιππίδου, **Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ ΛΥΤΡΩΤΟΥ** (Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον του: Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Κ. Διαθήκης ἐξ ἀπόψεως παγκοσμίου καὶ πανθρησκειακῆς, Ἀθῆναι 1958, σ. 764-886). Νεοελληνικὴ ἀπόδοση - Ἐπιμέλεια: Βαρβάρα Καλογεροπούλου - Μεταλληνοῦ, Μαρία Ζέρβα.

Τὸ παρὸν κείμενον ἐλήφθη ἀπὸ τὸ Περιοδικόν «Πρὸς τὴ ΝΙΚΗ», τεῦχος 838/Δεκέμβριος 2019, σελ. 400-402.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΙΛΗΤΑΡΙΟΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ «ΑΓ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ»

Ὡς τυγχάνει γνωστόν ἡ Τερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν ἔχει ἐντάξει εἰς τὴν πνευματικὴν διακονίαν Αὐτῆς τὸ πρόγραμμα «Φιλολογικὸν Εἰλητάριον» μέ χῶρον διεξαγωγῆς τὴν Βιβλιοθήκην ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ. Εἰς τὸ πλαίσιον αὐτῆς τῆς διακονίας:

- Ἡ Ἐλλογιμωτάτη κ. Μαριάννα Πελαντῆ, Διευθύντρια τοῦ Β' Δημοτικοῦ Σχολείου "Παναγίας Ἐρεθιανῆς" Βροντάδου καὶ κάτοχος ΜΑ εἰς τὴν Διδακτικὴν Λογοτεχνίαν ἐπραγματοποίησεν παρουσίασιν τοῦ θέματος: «Ἡ ἀναζήτησις τοῦ Θεοῦ στό ἔργο τοῦ Γιώργου Θεοτοκά», τὴν Τρίτην 17^{ην} Δεκεμβρίου 2024 καὶ ὥραν 17:30, εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ τῆς Τεράς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.
- Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος ἐπραγματοποίησεν παρουσίασιν τοῦ θέματος: «Ρωμανοῦ Μελωδοῦ: Ὕμνος εἰς τὴν Γέννησιν» (Φιλολογικὴ Ἀνάλυσις εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Maas - Trypanis), τὴν Δευτέραν 30^{ην} Δεκεμβρίου 2024 καὶ ὥραν 18:00, εἰς τὴν Βιβλιοθήκην ΑΓΙΟΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ τῆς Τεράς Μητροπόλεως Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν.

Λογοτεχνικά έργα ὡς πηγή τῆς Ἱστορίας

τῆς Αἰκατερίνης Χριστοφιλοπούλου

Στίς ἔμμεσες ἱστορικές πηγές ἀνήκουν λογοτεχνικά ἔργα διαφόρων ἐποχῶν, πού χάρη στό περιεχόμενό τους, εἴτε στό σύνολό τους εἴτε σέ ὀρισμένα μέρη, παρέχουν καίριες πληροφορίες γιά πολιτικά γεγονότα ἢ θεσμούς μιᾶς ἐποχῆς. Γιά τού νεότερους χρόνους, ὅπου οἱ ἄμεσες πηγές εἶναι πλούσιες, ποικίλες καί πολύμορφες, ἡ συμβολή τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων περιορίζεται κυρίως στήν ἀνάπλαση τοῦ κοινωνικοῦ πλαισίου, τήν προβολή τῶν πνευματικῶν ροπῶν, τήν ἐξακρίβωση τοῦ ψυχισμοῦ ἑνός λαοῦ. Ἔτσι τήν καλύτερη ἀνασύνθεση τῆς κοινωνίας τοῦ πρώτου μισοῦ τοῦ 19^{οῦ} αἰῶνα στή Γαλλία θά συναντήσουμε στήν ἀφθαστη μπαλζακική Ἀνθρώπινη Κωμωδία (Comédie Humaine) καί τῶν ἐπόμενων δεκαετιῶν, ἴσως μέ λιγότερη τέχνη δοσμένη, στά μυθιστορήματα τοῦ Emile Zola. Οἱ μεγάλοι ρῶσοι κλασικοί μέ ἐπικεφαλῆς τούς Νικολάι Γκόγκολ, Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι καί Λέοντα Τολστόη, παράλληλα μέ τήν ἀνάλυση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, μᾶς δίνουν ἕνα ἐκπληκτικό φρέσκο τῆς ρωσικῆς κοινωνίας σ' ὅλες τῆς τίς βαθμίδες.

Ἀλλά γιά τίς παλαιότερες ἐποχές, ὅπου τό κάθε ἱστορικό ψίχουλο ἔχει ἀξία, ὑπάρχουν λογοτεχνικά ἔργα στά ὁποῖα βρῖσκουμε ἀκριβεῖς καί σπουδαῖες πληροφορίες γιά τή λειτουργία τῶν θεσμῶν, τήν κοινωνική ὀργάνωση, τίς διακρατικές σχέσεις ἢ μεμονωμένα σημαντικά γεγονότα. Τήν πρώτη θέση κατέχουν τά ὀμηρικά ἔπη, χάρη στά ὁποῖα γνωρίζουμε τρόπο ζωῆς, κρατική ὀργάνωση, κοινωνική σύνθεση, θρησκευτικές ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς. Ἡ τύχη βοήθησε ὥστε πολλά ἀπό αὐτά τά στοιχεῖα νά ἐπιβεβαιωθοῦν ἀπό τά ἀνασκαφικά εὐρήματα. Στήν πρώτη γραμμῆ βρῖσκονται ἐπίσης τά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κείμενα θρησκευτικά πού ἀποτελοῦν τήν κυριότερη πηγή γιά τήν ἱστορία τοῦ ἐβραϊκοῦ λαοῦ. Τή λειτουργία τῶν θεσμῶν καί τήν πολιτική ἀτμόσφαιρα στήν ἀθηναϊκή δημοκρατία τίποτα δέ δίνει πῶ παραστατικά ἀπό τίς Κωμωδίες τοῦ Ἀριστοφάνη.

Στό Βυζάντιο θά ξεχωρίσουμε ανάμεσα στά ἔργα τῆς δημώδους λογοτεχνίας ἐκεῖνα πού ἔχουν ἐπικό χαρακτήρα καί τονίζουν τήν ἡρωϊκή πλευρά, ὅπως εἶναι τό ἔπος τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα (τό ἀτεχνο Χρονικό τοῦ Μωρέως ἔχει ἱστορικό χαρακτήρα καί δέ φιλοδοξεῖ λογοτεχνικές δάφνες) καί τά σατυρικά πού δίνουν τήν εἰκόνα τῆς καθημερινῆς ζωῆς στή γειτονιά τῆς Πόλης ἢ στό πλούσιο μοναστήρι (Πτωχοπρόδρομος), ἢ σατυρίζουν θεσμούς καί κοινωνικές τάξεις τῶν Παλαιολόγειων χρόνων (Πωρικολόγος, Μάζαρις). Τόσο ὁ ἴδιος ὁ ποιητής Γεώργιος Πισίδης, ὅσο καί οἱ βυζαντινοί λόγιοι κατατάσσουν στήν ἔντεχνη λογοτεχνία τά μακρά ποιήματα στά ὁποῖα περιέγραψε τούς πολέμους τοῦ Ἡράκλειου ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Ἡ νεότερη λογοτεχνία ἔχει πλουτιστεῖ μέ μυθιστορήματα ἀναφερόμενα στά πολεμικά γεγονότα τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα, πού χάρη στά προσωπικά βιώματα τῶν συγγραφέων ἀποτελοῦν συγκλονιστικές μαρτυρίες γιά τή φρίκη τοῦ πολέμου, τήν κόλαση τῶν χαρακωμάτων, τή λαχταρά γιά ἐλευθερία καί εἰρήνη, τίς ἐλπίδες γιά καλύτερους καιρούς. Σημειῶνω μερικά ὀνόματα συγγραφέων γιά τόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο: Roland Dorgelès, Henri Barbusse, Erich Maria Remarque· γιά τόν ἐμφύλιο πού ἀκολούθησε τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1917 στή Ρωσία: Μιχαήλ Σολόχωφ καί Μπόρις Παστερνάκ, ὅπως καί γιά τόν ἐμφύλιο στήν Ἰσπανία τούς André Malraux καί Ernst Hemingway. Οἱ ἀγῶνες στό μακεδονικό μέτωπο ξαναζοῦν στά βιβλία τοῦ Στρατῆ Μυριβήλη, ἡ μικρασιατική καταστροφή στοῦ Ἡλία Βενέζη καί τό ἔπος τῆς Ἀλβανίας στούς Πανθέους τοῦ Τάσου Ἀθανασιάδη.

Μέ τό σατυρικό του χαρακτήρα ὁ Ρωμηός, τό ἐβδομαδιαῖο φύλλο πού ἐπί δεκαετίες (Ἀπρίλης 1883 – Νοέμβρης 1918) ἐξέδιδε ὁ Γεώργιος Σουρῆς καυτηριάζοντας πολιτικά ἤθη καί κοινωνικά συμβάντα τοῦ καιροῦ του, ἀποτελεῖ τόν καλύτερο καθρέφτη τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς καί τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας.

Χριστουγεννιάτικη Έορτή Κατηχητικών Σχολείων. (22.12.2024)

Χριστουγεννιάτικη Έορτή Κατηχητικών Σχολείων. (22.12.2024)

Ὁ Σεβ. Χίου κ. Μάρκος ὁμιλῶν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων
διὰ τὴν θεοσέβειαν τοῦ Κ. Κανάρη, (13.11.2024)